

VIAȚA PAROHIALĂ ÎN BISERICA ORTODOXĂ ROMÂNĂ. REALITĂȚI ȘI PERSPECTIVE

Alexandru-Daniel Ciupercă

PAROCHIAL LIFE IN THE ROMANIAN ORTHODOX CHURCH. REALITIES AND PERSPECTIVES

Abstract: Parochial life in a certain community must act as an agreement between liturgical life and the way we proceed with our ministration in the world, by facts, gestures or charity, by which we spread the Words of Christ. The pastoral methods briefly mentioned in this work are part of the most beneficial ones and the most prosperous ones, when it comes to salvation.

Therefore, as we have mentioned in this study, the methods listed are part of the activities for serving of mankind, which the Orthodox Church enforces, on a social, as well as a cultural level.

Keywords: parochial, romanian, orthodox, church, liturgical

PAROHIA

Istoria Parohiei

Biserica a luat naștere încă din primele veacuri, iar acest fapt istoric îl putem constata din evenimentul care a avut loc la Pogorârea Duhului Sfânt, cand au fost botezați peste 3.000 de credincioși, astfel luând practic ființă prima Biserica Creștină. La porunca Mântuitorului dată Sfinților Apostoli prin cuvintele „Mergând, învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, învățându-le să păzească toate câte v-am poruncit vouă, și iată Eu cu voi sunt în toate zilele, până la sfârșitul veacului.” (Matei 28:18-20¹), Sfinții Apostoli și-au început activitatea lor pastorală, astfel că în călătoriile lor misionare L-au propovăduit pretutindeni pe Hristos. Călătorind din cetate în cetate, au lăsat în urma lor mici comunități de oameni convertiți la creștinism pe care îi încredințau unui conducător rânduit de ei. De acum

¹ Biblia sau Sfânta Scriptură, Editura IBMO, București, 2008, p. 1137;

primii creștini încep a vieții după un nou stil, într-o comuniune, păstrând fundamentele apostolice, anume Sfânta Euharistie și rugăciunea (Fapte 2, 42).²

Sfinții Apostoli au păstrat cu foarte mare grijă învățătura lăsată lor de Mântuitorul, dar au adus și noi forme, dezvoltate din cele vechi, datorită progresului de dezvoltare al noii Biserici. Adunările liturgice aveau loc la Ierusalim și în celelalte comunități din diasporă după uzul iudaic. La aceste adunări se săvârșea și Euharistia, iar ca timp, ele se organizau de obicei sâmbătă seara, după care urma învățătura lăsată de Apostoli care uneori dura până târziu în nopți sau chiar până dimineața (Faptele Apostolilor 12, 6-12; 20 1-11). În afară de acest ritual se mai practicau și Sfintele Taine lăsate de Mântuitorul, precum Sfântul Botez, Hirotonia, Spovedania, după care s-au mai adăugat și altele noi ca Sfântul Maslu, Cununia și Mirungerea.³

Numărul credincioșilor devine tot mai mare datorită Apostolilor care predicau cu foarte mult curaj, atât în temple, cât și în casele particulare ale oamenilor, uneori săvârșindu-se chiar și minuni. Cu timpul, așa iau naștere primele parohii, care la început își desfășurau activitatea în catacombe, încăperi subterane, unde creștinii își îngropau morții și unde se ascundeau de păgânii violenți. În această perioadă au apărut și vechile locașuri de cult creștine de la suprafața pământului pe care le-au construit ei, ori le achiziționau doar pentru nevoile cultului.⁴ Cu timpul s-a trecut la o organizare administrativă mult mai complexă și mai amplă.

În scrierile sale, Sfântul Apostol Pavel vorbește despre existența unor Biserici în Tesalonic, Corint, Efes, Roma și Colose, dar și în alte localități. Pe vremea când Sfântul Pavel se afla la Roma pentru a se înfățișa în fața împăratului, s-a întâlnit acolo cu o comunitate creștină foarte bine întemeiată. În *Faptele Apostolilor* 20, 7-8 se vorbește de o încăpere unde credincioșii se adunau pentru săvârșirea Euharistiei, citirea din Sfintele Scripturi, dar și pentru al asculta pe Sfântul Pavel care le vorbea adesea până la miezul nopții.

Sfântul Justin Martirul și Filozoful a făcut și el referire la o astfel de parohie care se afla însă într-un stadiu mai primitiv față de cele pe care le-am amintit mai sus. Cel care vorbește mai clar despre modul de organizare și structura primară a parohiei este Clement Romanul. El amintește de clerul Bisericii ca fiind rânduit chiar de Sfinții Apostoli și care și-a păstrat această succesiune. Așadar, fiindu-le imposibil creștinilor să construiască sau să dețină un locaș de cult până în secolul al III-lea, ei se strâneau în catacombe

² Vasile Muntean, *Istoria creștină generală*, Vol. I, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2008, p. 60;

³ Ene Braniște, *Liturgica Generală cu noțiuni de artă bisericească, arhitectură și pictură creștină*, Ediția a 3-a, Editura Basilica, București, 2015, p. 106;

⁴ Ibidem p. 109;

pentru săvârșirea actului liturgic (de aici se explică numărul atât de mare al catacombelor), astfel că putem vorbi de clădiri destinate doar cultului divin abia din secolul al IV-lea.⁵

Odată cu Sinodul IV Ecumenic de la Calcedon, sistemul improvizat al parohiilor rurale începe să se cristalizeze. La acest Sinod s-a hotărât ca preoții să fie hirotoniți doar pe seama unei anumite parohii: „Nimeni să nu fie hirotonit fără destinație, nici presbiterul, nici diaconul, nici altul oarecare din starea bisericească; fără numai dacă cel ce se hitonește va fi anume destinat pentru biserica unei anume cetăți sau a unui sat, sau altarului unui mucenic sau unei mănăstiri, iar în privința celor hirotoniți fără destinație, sinodul a orânduit ca o astfel de hirotonie să fie fără tărie și ca nicăieri să nu poată sluji, spre ocara celui ce i-a hirotonit” (canonul 6 al Sinodului IV Ecumenic, Calcedon). Înainte de hirotonirea unui nou preot, episcopul le cerea părerea laicilor și celorlalți preoți cu privire la acesta. Candidatul la preoție trebuia să fie cunoscut, deoarece părerea oamenilor deținea o importanță mare în numire.⁶

Viața parohială

Parohia este o comunitate religioasă creștină ortodoxă alcătuită din personal clerical și mireni. Este așezată pe un anumit teritoriu, condusă de un preot paroh, acesta fiind numit de episcopul sau arhiepiscopul eparhiei respective. Parohia este subordonată Centrului eparhial de care aparține, atât din punct de vedere canonic, cât și administrativ, patrimonial sau juridic.⁷

În cuprinsul eparhiilor Bisericii Ortodoxe Române, ținându-se cont de numărul de credincioși pe care îl numără o parohie, de posibilitățile materiale și financiare, dar și de situarea acesteia în mediul rural sau urban, parohiile se împart în trei categorii. Această împărțire este stabilită de Permanența Consiliului eparhial pe baza statisticilor care cuprind date cu privire la numărul de credincioși, media de vârstă a acestora, poziția geografică a parohiei, condițiile materiale. Credincioșii unei parohii au îndatorirea de a participa la Sfintele Slujbe, de a se împărtăși cu Sfintele Taine, de a ajuta și de a susține Biserica, precum și slujitorii ei, iar la rândul lor, credincioșii beneficiază de asistență religioasă, iar dacă există posibilitatea, Biserica poate oferi, după caz, și ajutor filantropic persoanelor aflate în dificultate financiară.⁸

⁵ Emilianos Timiadis, *Preot, parohie, înnoire, Noțiuni și orientări pentru teologia și practica pastorală*, Trad. Paul Bruszanowski, Editura Andreiana, Sibiu, 2015, p. 77-78;

⁶ Ibidem p. 80-81;

⁷ Cosmin Panțuru, *Administrație parohială ortodoxă: compendiu legislativ bisericesc*, Editura Astra Museum, Sibiu, 2014, p. 22;

⁸ Ibidem, p. 23;

Parohia prin natura ei este liturgică, iar ea este cea care poate da răspunsuri până și la cele mai ascunse nevoi ale noastre. Dumnezeu i-a făcut pe oamenii ca fiind ființe sociale, iar astfel a ales să facă din relația Sa cu oamenii, una colectivă, în care nu se anulează personalitatea nici unui individ, ci oferind valoare fiecărui om, introducându-l în planul mântuirii. Slujirea trebuie să aibe un caracter comunitar, deoarece prin slujirea și actualizarea Sfintelor Taine se continuă relația noastră cu Creatorul, iar pe de altă parte, prin această slujire are loc întoarcerea noastră la Dumnezeu. Prin Sfânta Liturghie totul are ca scop principal mântuirea comunității, astfel că totul este legat de comunitate.⁹

În ceea ce privește conducerea unei parohii, aceasta se face de către preotul paroh, care conform legislației interne de organizare a Bisericii Ortodoxe Române, este păstorul sufletesc al credincioșilor aflați în parohia respectivă, iar din punct de vedere administrativ, parohul este conducătorul administrației parohiale și președinte al Adunării parohiale, Consiliului parohial, dar și al Comitetului parohial (c.f. art. 49, al (1) din statutul Bisericii Ortodoxe Române). Înainte de a fi hirotonit, viitorul preot, îmbrăcat în veșminte diaconești, aflat în fața ierarhului și a credincioșilor participanți la Sfânta Liturghie rostește o mărturisire prin care se angajează ca viitor slujitor al lui Dumnezeu, al Sfântului Altar și al oamenilor. Prin această declarație, el se angajează să păzească și să propovăduiască credincioșilor încredințați lui învățătura de credință lăsată de Mântuitorul și de Sfinții Apostoli și să respecte prevederile legislației bisericești. Preotul paroh trebuie să locuiască în mijlocul credincioșilor săi, iar familia sa trebuie să fie un exemplu pozitiv pentru comunitate. El îi va fi supus ierarhului său și va respecta, dacă este cazul, consecințele ce decurg din încălcarea legislației bisericești.¹⁰

Preotul ca păstor este cel care îi cheamă pe credincioși la el spre a le oferi „pâinea vieții veșnice”, iar după aceasta îi trimite pe aceștia dincolo de limitele parohiei pentru a continua lucrarea Bisericii în lume. Preotul este cel care leagă între ele persoanele unei parohii, este cel care ajută la o bună comuniune a credincioșilor, scopul lui fiind de a sfătui, de a smeri, de a împăca și de a vizita credincioșii parohiei sale.¹¹

Parohia reprezintă amprenta preotului, devenind familia lui spirituală, iar după efortul depus de el, ori va lua naștere o biserică vie și activă, ori o va aduce într-o stare de lentoare duhovnicească, pierzându-și încrederea credincioșilor. După așezarea în parohie a noului preot paroh, între el și

⁹ Emilianos Timiadis, op. cit. *Preot, parohie, înnoire, Noțiuni și orientări pentru teologia și practica pastorală*, Trad. Paul Bruslanowski, Editura Andreiana, Sibiu, 2015, p. 87;

¹⁰ Cosmin Panțuru, articol în revista *Altarul Banatului*, nr. 10-12, octombrie-decembrie 2015, Editura Învierea, p. 55;

¹¹ Ion Bria, *Liturghia după Liturghie*, Editura Athena, București, 1996, p. 148;

comunitatea pe care o păstorește se va forma un dialog. Credincioșii încep să urmărească viața preotului, atât cea particulară, cât și cea publică. Preotul este dator să intre în viața parohiei sale și să își cunoască credincioșii. Intrând în dialog cu credincioșii săi, preotul are ocazia de a-și exercita misiunea sa de „păstor al turmei celei cuvântătoare”.¹²

În calitate sa de păstor al unei comunități, preotul are posibilitatea de a fi împreună cu credincioșii și de a se afla în mijlocul lor prin vizite pastorale la domiciliul acestora, prezentarea unor cateheze pentru educarea păstoriților săi, cercetarea familiilor sărace și a bolnavilor în mod special cărora li se poate săvârși și Taina Sfântului Maslu. În fiecare parohie sunt oameni, care datorită situației lor sociale diferite de cea a restul oamenilor, nu participă în mod fizic la Sfânta Liturghie, deoarece aceștia consideră că ceilalți oameni se vor uita urât la ei, ori nu au posibilitatea de a aduce ceva la altar. Printre acești oameni se numără și cei care au probleme de handicap, orfanii, deținuții sau cei cu o stare financiară mai precară. În aceste cazuri, preotul paroh împreună cu membrii parohiei trebuie să îi includă și pe aceștia în viața liturgică și în cea parohială. Sfânta Liturghie trebuie să fie activitatea misionară principală prin care acești oameni să aibă posibilitatea de a fi integrați în sânul comunității parohiale de care aparțin.¹³

În parohia sa, orice preot poate săvârși toate slujbele necesare din viața religioasă a credincioșilor și a parohiei, cu excepția celor care formează dreptul exclusiv al arhierelui. Preotul are un rol dublu, primul fiind de slujitor al lui Dumnezeu, iar cel de-al doilea de delegat al credincioșilor păstoriți de el, deoarece el nu se roagă doar pentru sine, ci pentru întreaga sa comunitate. Ca intermediar între Dumnezeu și oameni, preotul transmite lui Dumnezeu rugăciunile credincioșilor, iar credincioșilor le ofera harul lui Dumnezeu revărsat prin el, anume iertarea păcatelor și în general toate darurile spirituale și materiale din viața omului primite de la Dumnezeu. Preotul este legătura dintre cer și pământ, este corespondentul dintre om și Dumnezeu.¹⁴

Dacă în lumea contemporană păcatele ne omoară, prin Biserică vom redobândi din nou viața în har prin pocăință. Toate problemele lumii care ne apasă, precum bolile, necazurile sau întristările își găsesc alinarea în Biserică, deoarece este singurul loc unde ne vindecăm, unde dobândim mângâierea sau unde ne aflăm alinarea.¹⁵

¹² Buga Ioan, *Pastorală calea preotului*, Ediția a II-a, Editura Sfântul Gheorghe-Vechi, 1999, p. 136-137;

¹³ Ion Bria, op. cit. *Liturghia după Liturghie*, Editura Athena, București, 1996, p. 112;

¹⁴ Ene Braniște, Ghenadie Nițoiu, Gheorghe Neda, *Liturghia teoretică*, Editura IBMBOR, București, 2002, p. 34;

¹⁵ Sfântul Ioan din Kronștadt, *Liturghia: Cerul pe pământ*, Editura Deisis, Sibiu, 1999, p. 41;

Referitor la viața parohială, aceasta nu înseamnă doar a organiza și a administra o Biserică, ci parohia este organism viu al vieții divine și umane. Prin împărtășirea din Sfântul Potir, noi oamenii devenim cu toții membre ale Trupului lui Hristos, astfel ca vom continua Liturghia și în afara Bisericii prin toate activitățile noastre împărtășind dragoste și celorlalți oameni.¹⁶ Sunt mulți cei care vorbesc despre dragoste, însă adevărata dragoste se găsește doar la ucenicii lui Hristos, deoarece aceștia au avut ocazia de a învăța ce este dragostea adevărată de la însuși Dragostea.¹⁷ Dragostea este singurul mod prin care tinerii și copiii sunt atrași în viața parohială, iar Duminica Iertării este cel mai bun prilej de a arăta comuniunea din Biserică, dar și dragostea frățească aflată în sânul ei. Este foarte important ca și tinerii să aibă o deschidere spre preotul duhovnicesc, prin aceasta ei să cunoască ce înseamnă Taina Sfintei Spovedanii, dar și importanța acesteia în viața creștinului. Referitor la aceasta, de o importanță majoră în formarea noilor generații de creștini stă și faptul că părinții nu au dreptul de a se implica în relația copiilor lor cu preotul duhovnic, fiindu-le interzis să exercite presiuni asupra duhovnicului în ceea ce privește sfaturile pe care și le-ar dori ei ca preotul să le dea copiilor lor.

În viața unei parohii, aspectul social este fundamental. Perioada postului nu trebuie să fie una de posomorâre a chipurilor sau să de asemănăm cu fariseul care nu făcea altceva decât să se laude, ci practicile comune (spre exemplu postul) ar putea deveni prin trăirea lor adevărate terapii. Copiii ortodocși se pot juca și pot crește împreună, astfel că la o oarecare maturitate vor devenii mai puternici în înfruntarea aspectelor negative venite din partea grupurilor lumești. Conversațiile personale dintre preot și credincioși, în fața Bisericii, pot deveni un prilej de bucurie și bună dispoziție.¹⁸

COMPONENTE ALE MISIUNII PAROHIALE

Sfânta Liturghie

Ca slujitor al Sfântului Altar, preotul este dator de a se ocupa de mântuirea credincioșilor săi. Acest fapt nu îl poate îndeplini decât prin săvârșirea Sfintelor Slujbe. Cea mai importantă slujbă săvârșită în Biserică este Sfânta Liturghie. Aceasta urmărește două scopuri, primul este cel de prefacere a pâinii și a viunului în Sfântul Trupul și Sângele al Mântuitorului, iar cel

¹⁶ Monahia Magdalena, articol în revista Altarul Banatului, nr. 4-6 aprilie-iunie 2016, Editura Învierea, p. 40;

¹⁷ Arhimandritul Sofronie, *Nașterea întru Împărăția cea neclătită*, Editura Renașterea, Alba-Iulia, 2011, p. 61;

¹⁸ Monahia Magdalena, op. cit. articol în revista Altarul Banatului, nr. 4-6 aprilie-iunie 2016, Editura Învierea, p. 40-41;

de-al doilea scop este de sfințire a credincioșilor prin Sfânta Taină a Euharistiei.¹⁹

Sfântul Nicolae Cabasila vorbește despre o solidaritate care îi leagă pe credincioși de preot. În timp ce preotul se roagă lui Dumnezeu pentru credincioși și în numele lor, credincioșii la rândul lor se roagă pentru preot, iar aceasta devine „o adevărată rugăciune colectivă”. Prin rostirea ecfoniselor din cadrul Sfintei Liturghii, preotul îi face părtași și pe credincioși la slăvire. Prin participarea lor la Sfânta Liturghie, credincioșii aduc ca jertfă întreaga lor ființă trupească și sufletească.²⁰

Sfânta Liturghie a fost instituită la Cina cea de taină, formând astfel jertfa Noului Legământ. Conform unor cercetări, pâinea pe care Mântuitorul a dat-o Sfinților Apostoli era defapt una din cele două pâini folosite de iudei la cina pascală pe care capul familiei le binecuvânta și la frangea, iar după ce gusta din ele le împărțea întregii familii. Paharul pe care Mântuitorul îl oferă ucenicilor face parte de asemenea din ritualul iudaic de serbare a paștilor.²¹

Prima Liturghie a fost săvârșită de Mântuitorul Hristos, la Cina cea de taină unde a avut loc și instituirea Sfintei Euharistii. Acest moment este elementul principal prin care s-a format mai târziu treptat toată rânduiala Sfintei Liturghii. Sfinții Apostoli primesc poruncă de la Mântuitorul de a repeta gestul făcut de El la Cină: „Aceasta faceți spre pomenirea mea” (Luca 22, 19; 1 Corinteni 11, 24). Păzind această poruncă lăsată lor, Sfinții Apostoli, iar mai apoi ucenicii lor au săvârșit în fiecare duminică Jertfa Mântuitorului, spre pomenirea Lui. La slujba aceasta se aduceau pâine și vin, iar cel care o săvârșea rostea pe urma rugăciuni de mulțumire, iar pentru aducerea aminte de Patima și de Moartea Mântuitorului, ei rosteau cuvintele Mântuitorului de la Cina cea de taină prin care a binecuvântat pâinea și vinul, după care se realiza frângerea pâinii și împărțirea. La acest ritual erau rostite și rugăciuni pentru diferiți credincioși sau rugăciuni de laudă și de mulțumire la care cei prezenți răspundeau cu „Amin” (1 Corinteni 11,16), un vechi termen de origine ebraică.²²

Cea mai veche scriere care conține rânduiala Sfintei Liturghii datează din secolul al II-lea și a fost redactată de Sfântul Iustin Martirul și Filosoful în cartea sa *Apologia întâi*, unde în capitolele 65-67 explică pe larg rânduiala Sfintei Liturghii din vremea sa. Aceasta a fost scrisă în jurul anului 150 având ca scop apărarea creștinilor împotriva acuzațiilor care se făceau pe seama lor referitor la adunările de cult. Aceasta este prima însemnare care

¹⁹ Ene Braniște, *Liturgica specială*, Editura IBMBOR, București, 1998, p. 287;

²⁰ Idem, *Explicarea Sfintei Liturghii după Nicolae Cabasila*, Editura IBMBOR, București, 1997, p. 255-256;

²¹ Ene Braniște, op.cit., *Liturgica specială*, Editura IBMBOR, București, 1998, p. 166;

²² Idem, *Liturgica specială*, Editura Basilica, București, 2016, p. 228-229;

face referire la rânduiala acestei slujbe din primele trei veacuri. Ea nu conține rugăciuni la fel ca un *Liturghier*, ci este doar o schemă a rânduiei generale a Liturghiei, cu relatări despre momentele slujbei într-o duminică obișnuită și cu o explicație dogmatică referitoare la Euharistie.²³

În Biserica Ortodoxă, Sfânta Liturghie este cea mai importantă slujbă, deoarece este singura care reactualizează Jertfa de pe Cruce a Mântuitorului, adică actul de răscumpărare a omului căzut în păcat. Aceasta este totodată miezul și temelia cultului ortodox prin care se realizează mântuirea lumii.²⁴ În general Sfintele Slujbe, însă mai cu seamă Sfânta Liturghie ne pun într-un dialog viu cu Iisus Hristos, cu Fecioara Maria, îngerii și toți Sfinții, cărora le mulțumim neîncetat, îi slăvim și îi rugăm să ne povățuiască și să ne apere de cele rele. Prin Liturghie avem ocazia de a ne unii cu Însuși Hristos prin Sfintele Taine, iar prin ea se reactualizează în permanență cea mai mare minune întâmplată vreodată pe pământ, aceea ca Dumnezeu a luat chip de om, i-a învățat pe oameni, a pățimit pe Cruce, a murit și a înviat, iar toate acestea pentru a-l ridica pe omul cel căzut din păcat. În slujirea Sfintei Liturghii sunt chemați încă de la proscomidie, atât Maica Domnului, precum și toți Sfinții și îngerii, pentru ca împreună cu preotul să ia parte la slujirea Dumnezeieștii Liturghii.²⁵

Sânta Liturghie este un rezumat al Evangheliei, o reamintire a jertfei Mântuitorului și a Învierii sale, de aceea la această slujbă trebuie să participăm cu o mare atenție, concentrându-ne gândirea, lăsând la o parte „toată grija cea lumească”, precum se spune în cântarea Heruvicului.²⁶

Într-o parohie, slujba Sfintei Liturghii poate constitui și un bun prilej de a avea un contact cu credincioșii. Prin predică preotul le poate expune oamenilor, atât învățătura lăsată de Mântuitorul Hristos, cât și aspecte practice din viața de zi cu zi, prin acestea exemplificând cu fapte concrete ceea ce Mântuitorul ne învață. Așadar Liturghia nu constituie doar un moment de rugăciune, ci și unul de educare a păstoriților. Liturghia duminicală are un rol foarte important în viața parohială. Cu prilejul acestei zile de odihnă numărul credincioșilor prezenți la Sfânta Liturghie este foarte mare, iar preotul are acum posibilitatea de a se face auzit de un număr cât mai mare de oameni.

Liturghia constituie o mare lecție de misiune și evanghelizare în viața parohială. Problema cea mai des întâlnită în rândul tinerilor este lungimea slujbelor, iar astfel acestea devin plictisitoare sau monotone datorită formulelor liturgice care se repetă precum „Iară și iară..”. Credincioși

²³ Ibidem, p. 232;

²⁴ Ibidem, p. 376

²⁵ Sfântul Ioan din Kronștadt, *Liturghia: Cerul pe pământ*, Editura Deisis, Sibiu, 1999, p. 142-144;

²⁶ Ibidem, p. 164;

prezenți la sfintele slujbe înțeleg de multe ori cu greu ceea ce se cântă la strană sau ceea ce preotul citește, folosindu-se adesea cuvinte teologice academice sau forme de exprimare care nu se afla în limbajul oamenilor prezenți la acel cadru liturgic. Preotul și cântăreții au datoria mai întâi să cânte și să folosească cuvinte pe care le înțeleg și cei mai tineri, dar și bătrânii prezenți în Biserică, iar rugăciunile care se citesc la aducerea jertfei sau la prefacere ar trebui citite cu voce tare, tocmai ca credincioșii prezenți să conștientizeze importanța și caracterul sacramental al Liturghiei. Explicarea procesiunilor și a riturilor este de asemenea un pas necesar pe care preotul trebuie să îl facă.²⁷

Sfintele Taine

De o importanță la fel de mare sunt și Sfintele Taine instituite de Însuși Mântuitorul în decursul activității Sale pe pământ. Ele sunt slujbe rânduite de Biserică prin care ne este atribuit harul lui Dumnezeu prin anumite semne văzute. După darurile Sfântului Duh, Sfintele Taine sunt următoarele: *Botezul, Ungerea cu Sfântul și Marele Mir, Mărturisirea, Împărtășirea, Cununia, Preoția și Maslul*. Sfintele Taine se deosebesc de celelalte slujbe bisericești sau Laude, deoarece ele au un caracter individual pentru o persoană sau mai multe, deși la ele pot asista mai mulți oameni, pe când celelalte slujbe sunt comune tuturor credincioșilor. Deoarece slujba Sfințelor Taine este săvârșită în Biserică, ele devin forme ale cultului public, iar astfel efectele lor se răsfrâng asupra întregii Biserici, nu doar asupra beneficiarului. Odată cu săvârșirea Sfintei Taine a Botezului, Biserică se mărește, cu Taina Împărtășirii fiecare credincios se unește cu Biserică, iar în ceea ce privește Taina Cununii, Sfântul Apostol Pavel spune despre ea că „Taina aceasta mare este, iar eu zic în Hristos și în Biserică” (Efeseni 5, 32).²⁸ Sfintele Taine sunt „calea împărătească pe care El ne-a trasat-o, ușile pe care El ni le-a deschis și prin care El revine la oameni”²⁹ continuând prin această existență Sa în Biserică prin iconomia Sfântului Duh. Spre deosebire de Laudele bisericești, Sfintele Taine sunt mijloace de sfințire și mântuire prin care se transmite harul divin individual vieții credincioșilor. Cu privire la timpul săvârșirii Sfințelor Taine, acestea se oficiază fie doar o singură dată în viața credincioșilor, fie atunci când este nevoie, existând perioade în care Sfintele Taine nu se pot oficia, spre deosebire de Laudele bisericești, care se oficiază după un anumit program în funcție de fiecare Biserică. Tainele sunt săvârșite în mijlocul comunității parohiale, la fel ca orice slujbă sfântă, acesta fiind un prilej prin care comunitatea ia parte la

²⁷ Ion Bria, op. cit., *Liturghia după Liturghie*, Editura Athena, București, 1996, p. 113;

²⁸ Ene Braniște, op. cit., *Liturgica specială*, Editura Basilica, București, 2016, p. 452-453;

²⁹ Sfântul Nicolae Cabasila, *Despre viața în Hristos*, Editura Arhiepiscopiei Bucureștilor, București, 1989, p. 130;

rugăciune, bucuria sau suferința fiecărui membru al bisericii. Singura Taină care face excepție de la această regulă, este Taina Sfântului Maslu, care trebuie săvârșită în locul în care se află cel bolnav care are nevoie de ea, fie în casă, fie în spital.³⁰

Taina Sfântului Botez este poarta prin care se intră în creștinism, cu alte cuvinte, este Taina necesară omului pentru mântuire, prin care omul cel vechi se îmbracă în cel nou și este curățit de păcatul strămoșesc (la copii) sau de toate păcatele săvârșite până în acel moment (în cazul adulților). Puterea și darurile Duhului Sânt se primesc prin Taina Mirungerii, prin care omul cel nou botezat se întărește în viața cea nouă în Hristos.³¹ Cei care administrează aceste Taine sunt preoții și arhierii, iar în cazuri speciale de urgență diaconii sau orice creștin ortodox botezat (c.f. canoanele 46-50 apostolice).³² Taina Pocăinței se aseamănă cu un al doilea Botez, deoarece cu ajutorul ei, credinciosul își mărturisește păcatele săvârșite de el după Sfântul Botez, iar acestea acum îi sunt iertate. Apa de la Botez este acum înlocuită de lacrimile pocăinței pentru păcatele pe care cel care se mărturisește le-a săvârșit. În secolele III-VI mărturisirea păcatelor era publică, această Taină având reguli mult mai stricte decât în zilele noastre.³³ Săvârșitorii acestei Taine sunt atât arhierii, cât și preoții duhovnici. În viața parohială, preotul trebuie să fie suficient de pregătit pentru a face față acestei Taine, deoarece credincioșii care îi calcă pragul se confruntă de cele mai multe ori cu probleme neașteptate, iar îndemnul pe care ei îl așteaptă de la duhovnic trebuie să fie unul care să îi ajute pe calea mântuirii.

În ceea ce privește Taina Sfintei Euharistii, omul se unește deplin cu Hristos. Dacă prin celelalte Sfinte Taine primim doar harul mântuitor, prin Euharistie ni se ofera Însuși Hristos care este un izvor nesecat al darurilor și bunătăților (2 Petru 1, 3-4).³⁴ Se cunoaște încă din vechime că slujitorii Bisericii erau cei care împărțeau Sfânta Împărtășanie laicilor, astfel dreptul de a împărții Sfânta Împărtășanie îl au până în zilele noastre numai preoții și arhierii (c.f. Canonul 58 Trulan), de aceea le este interzis laicilor să administreze Sfânta Euharistie.³⁵ După o anume rânduială, monahii sau pustnicii aflați în locuri mai îndepărtate, fără Biserici în apropiere au dezlegarea de a se împărțași singuri.³⁶ Sfânta Împărtășanie se administrează doar celor vrednici și pregătiți de a o primi Sfântul Trup și Sânge la

³⁰ Ene Braniște, op. cit. *Liturgica specială*, Editura Basilica, București, 2016, p. 454;

³¹ Ibidem, p. 456;

³² Ioan Floca, *Canoanele Bisericii Ortodoxe. Note și comentarii*, Editura Deisis, Sibiu, 2005, p. 35-36;

³³ Ene Braniște, op. cit. *Liturgica specială*, Editura Basilica, București, 2016, p. 492-493;

³⁴ Sfântul Nicolae Cabasila, op.cit., *Despre viața în Hristos*, Editura Arhiepiscopiei Bucureștilor, București, 1989, p. 193;

³⁵ Ene Braniște, op. cit. *Liturgica specială*, Editura Basilica, București, 2016, p. 508;

³⁶ Sfântul Simeon al Tesalonicului, *Răspuns la întrebarea 41*, p. 323

Mântuitorului Hristos, deoarece Euharistia este „piscul cel mai înalt al vieții duhovnicești”³⁷, de aceea credincioșii care doresc să primească această Sfântă Taină trebuie verificați de preotul duhovnic prin Spovedanie. Sfântul Apostol Pavel spune în Epistola sa: „Să se cerceteze omul pe sine și așa să mănânce din pâine și să bea din pahar, căci cel ce mănâncă și bea cu nevrednicie, își mănâncă și își bea osânda, nesocotind trupul Domnului” (1 Corinteni 11, 28-29).

Sfânta Taină a Cununii este slujba divină unde prin mâna preotului Biserica binecuvintează și sfințește legătura dintre un bărbat și o femeie.³⁸ Cei care au dreptul de a săvârși această slujbă sunt ierarhul sau preotul, preoții-monahi (ieromonahii) fiind opriți de la această slujire conform unor Pravile mai vechi, deoarece odată depus votul castității, aceștia nu mai au voie de a participa la dansul ritual *Isaia, danțuiește...*³⁹, dar nici la masa sau ospățul care se fac de obicei la nunți.⁴⁰

În prezent această Sfântă Taină traversează o mare criză, acest fapt este relatat de numărul tot mai mare a celor care deși nu au ajuns încă la divorț, își trăiesc viața conjugală neavând nici o bucurie din aceasta. O cauză a acestei crize este faptul că mulți oameni nu mai trăiesc această Cununie ca o Sfântă Taină. Foarte multi dintre ei se lasă influențați de acest climat lumesc din vremea noastră care este tot mai răspândit astăzi prin mass-media (ziare, internet, cântece, filme, reclame, reviste), iar Taina Cununii o privesc ca un eveniment socio-economic sau firesc, devenind socotită ca fiind o relație erotică aprobată de societate, fara nici macar o răspundere a misiunii sau a răspunderii. Odată cu trecerea plăcerii erotice, căsătoria aceasta își pierde din sens, iar soții ajung să se despartă și să-și găsească alte însoțiri.

Prin Sfânta Taină a Cununii cei doi soți se unesc cu Hristos într-o veșnică unire dumnezeiesc-omenească. La această Sfântă Taină nu se unesc doar mirele cu mireasa, ci cei doi se unesc împreună cu Hristos, iar unirea lor devine una sfântă și sănătoasă. Prin participarea conștientă a celor doi la această Taină se întemeiază o mică Biserică. Sfântul Apostol Pavel socotește această Taină ca fiind atât de sfântă încât o aseamănă cu legătura dintre Hristos și Biserică: „Taina aceasta mare este; iar eu zic în Hristos și în Biserică” (Efeseni 5, 32). Pentru ca căsnicia lor să dea roade, soții au datoria de a renunța la egoism și patimile lor personale, și să dobândească virtutea smeritei-cugetări. Dacă această nuntă nu este socotită de cei doi

³⁷ Sfântul Nicolae Cabasila, op. cit., *Despre viața în Hristos*, Editura Arhiepiscopiei Bucureștilor, București, 1989, p. 208;

³⁸ Nicolae Chițescu, Isidor Todoran, Ioan Petreună, *Teologia dogmatică și simbolică*, vol. 2, Editura IBMBOR, București, 1958, p.915-916;

³⁹ Molitfelnic, Editura IBMBOR, București, 2002,

⁴⁰ Ene Braniște, op. cit., *Liturgica specială*, Editura Basilica, București, 2016, p. 521;

soți ca o luptă și jertfă, ea nu va putea supraviețui la apariția primelor greutăți. Preotul nu trebuie să fie doar oficiantul acestei Sfinte Taine, ci el are datoria de a se implica mult mai activ în educarea celor doi cu privire la însemnătatea acestei mari Taine și trebuie să le aducă povețe despre modul în care cei doi să-și trăiască viața în căsătorie. Această lucrare de sfințire și mântuire nu trebuie să fie doar lucrare preotului sau a episcopului, ci a întregii comunități parohiale, fiecare fiind chemat să îl ajute pe preot potrivit cu harisma care i-a fost dată în acest sens.⁴¹

Taina Hirotoniei este Taina prin care un om este ales în una din cele trei trepte ale preoției, anume diaconia, preoția sau arhieria, fiind investit cu darul Duhului Sfânt. Așadar această Taină constituie transmiterea mai departe a „limbilor de foc” care s-au pogorât la Cincizecime peste Sfinții Apostoli.⁴² Această Taină este săvârșită de episcop care prin punerea mâinilor pe capul celui ales invocă harul Duhului Sfânt, astfel consacrandu-l pe cel credincios la preoție.

În tratatul său *Despre Preoție*, Sfântul Ioan Gură de Aur își arată toate temerile, gândurile, experiențele sau chiar și dezamăgirile cu privire la această Sfântă Taină. Sfântul Ioan spune că preoția este cel mai are semn al dragostei lui Hristos față de oameni și ca Dumnezeu dă mare plată celor care se vor ocupa de păstoria oilor sale cele cuvântătoare pe care El le prețuiește atât de mult. Deoarece această Taină a Preoției este mai mare decât celelalte slujiri, cel asupra căruia se săvârșește aceasta are nevoie de un suflet devotat și entuziast. Deși preoția se bucură de o cinste deosebită, ea este și foarte înfricoșătoare, deoarece ea lucrează cu relațiile veșnice supraomenești, demnitatea ei implicând o puritate personală maximă. Preoția trebuie să aibe în grijă de sufletele oamenilor pentru care Hristos s-a întrupat, ci nu grija lucrurilor materiale trecătoare.⁴³

Episcopul are datoria de a-l cerceta pe candidatul la preoție și a vedea dacă acesta este vrednic de această mare Taină, iar cel care urmează să fie hirotonit, de asemenea trebuie să se cerceteze pe sine însuși până în adâncurile sufletului asupra vredniciei sale, iar dacă se consideră nevrednic de această slujire ar fi bine să se îndepărteze de ea, chiar dacă este silit de cineva să o primească.⁴⁴

Taina Sfântului Maslu este slujba prin care slujitorii Bisericii se roagă pentru cei bolnavi pentru iertarea păcatelor lor și pentru sănătate, urmându-i

⁴¹ Ibidem p. 184-186;

⁴² Ene Braniște, op. cit. *Liturgica specială*, Editura Basilica, București, 2016, p. 239;

⁴³ Gheorghe Drăgulin, *Sfânta Taină a Preoției la Sfântul Ioan Gură de Aur*, în *Sfântul Ioan Gură de Aur marele misionar al Bisericii*, vol. I, Păstorul de suflete și exegeza ortodoxiei, Editura Basilica, București, 2015, p. 145-146;

⁴⁴ Șerban Ionescu, *Atitudini etico-sociale scoase din viața Sfântului Ioan Hrisostom, urmate de o expunere a doctrinei sale morale*, București, 1920, p. 15;

cu untdelemn sfințit. Practica Sfinților Apostoli care „ungeau cu untdelemn pe mulți bolnavi și-i vindecau” (Marcu 6, 13) în călătoria lor, era un ritual de tămăduire pentru cei bolnavi pentru a le readuce sănătate trupeză care era socotită un dar al lui Dumnezeu. În Biserica Ortodoxă din zilele noastre Sfântul Maslu este recomandat și pentru cei sănătoși sau pentru copii, putând fi săvârșit de mai multe ori, pentru că fiecare om este supus bolilor și morții.⁴⁵ Sfântul Simeon al Tesalonicului recomandă ca fiecare creștin să participe la această Sfântă Taină.⁴⁶ În Bisericile Ortodoxe din Grecia se obișnuia să se săvârșească Taina Sfântului Maslu chiar și pentru sufletele celor adormiți. În bisericile din orașe, în mănăstiri sau în catedrale, se obișnuiește săvârșirea Maslului de obște, atât pentru oamenii bolnavi, cât și pentru cei sănătoși, cu scopul de a ierta păcatele credincioșilor. De obicei această practică este folosită în perioada Paștilor.⁴⁷ Această Taină nu trebuie săvârșită asupra copiilor sub șapte ani, deoarece aceștia nu au păcate și nici celor care au probleme psihice până când ei nu își revin în fire. Un singur preot nu poate sluji această slujbă, conform cuvintelor Sfântului Apostol Iacov (Iacov 5, 14) care vorbește despre chemarea preoților Bisericii, ci nu un singur preot.⁴⁸ Doar în cazuri de necesitate este permisă slujirea unui singur preot a acestei Sfinte Taine, de exemplu în vreme de război pe fronturi, în satele îndepărtate din munți sau în pustie.⁴⁹

Propovăduirea Evangheliei

Când Mântuitorul nostru Iisus Hristos și-a început activitatea Sa învățătoarească, și-a ales doisprezece ucenici pe care i-a numit Apostoli (I Tesaloniceni 2, 3), cărora descoperindu-le Tainele Împărăției lui Dumnezeu i-a învățat și i-a pregătit pentru misiunea lor de propovăduitori ai Evangheliei. Când Mântuitorul s-a înălțat la cer, le-a dat toată puterea și le-a poruncit acestora să învețe toate neamurile și să propovăduiască Evanghelia la toată făptura. Pe baza acestor relatări istorice, își are temeiul statutul preoților, ca slujitori ai lui Dumnezeu și ai Bisericii Sale. Preotul este numit în Sfânta Scriptură ca Apostol (Faptele Apostolilor 14, 14), adică trimis al lui Hristos care nu doar că împlinește datoria lui, ci totodată își și reprezintă Stăpânul său, unde acela nu este de față cu trupul.⁵⁰

⁴⁵ Paul Evdokimov, *l'orthodoxi*, Neuchatel, 1959, p. 298-299;

⁴⁶ Nicolae Chițescu, Isidor Todoran, Ioan Petreună, *Teologia dogmatică și simbolică*, vol. 2, Editura IBMBOR, București, 1958, p. 928-929;

⁴⁷ Elie Melia (Paris), *LA MALADIE ET LA MORT DU CHRÉTIEN DANS LA LITURGIE*, ROMA, 1975, P. 193-228;

⁴⁸ Ene Braniște, op.cit. *Liturgica specială*, Editura Basilica, București, 2016, p. 557;

⁴⁹ Nicolae Chițescu, Isidor Todoran, Ioan Petreună, op. cit., *Teologia dogmatică și simbolică*, vol. 2, Editura IBMBOR, București, 1958, p. 927;

⁵⁰ David Voniga, *Omiletică sau Studiul oratoriei Bisericești*, Editura Tipografia Nouă, Orăștie, 1906, p. 16-17;

Prin propovăduirea Evangheliei se înțelege transmiterea cuvântului lui Dumnezeu sau propovăduirea și învățarea din Sfânta Scriptură în Biserică. Aceasta este, din punct de vedere ortodox, o formă esențială de misiune a Bisericii, realizată conform învățăturii Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Sfântul Apostol Pavel îl îndemna pe Timotei astfel: „propovăduiește cuvântul, stăruiește cu timp și fără de timp, muștră, ceartă, îndeamnă, cu toată îndelunga-răbdare și învățătura” (II Timotei 4, 2).

Cele mai utilizate forme de propovăduire a Evangheliei în zilele noastre folosite de Biserica Ortodoxă sunt predica și cateheza. Slujirea cuvântului, predicarea Evangheliei, dar și cateheza, sunt obligațiile principale ale Bisericii. Când clerul Bisericii le împlinește pe acestea două, el trebuie să mediteze asupra cuvântului Sfântului Apostol Pavel care spune: „Căci dacă vestesc Evanghelia, nu-mi este laudă, pentru că stă asupra mea datoria. Căci, vai mie dacă nu voi binevesti!” (I Corinteni 9, 16).

Predica

În tratatul său „Despre preoție”, Sfântul Ioan Gură de Aur dezbate cu o mare atenție importanța predicii în viața Bisericii. Ca remediu pentru maladiile spirituale, pe lângă o viață virtuoasă, Sfântul Ioan, sublinează că preoția „nu cunoaște altă metodă pentru a vindeca, decât cuvântul de învățătură”, adică predica.⁵¹

Cuvântarea bisericească este mijlocitoare între Dumnezeu și oameni, iar ea trebuie să deștepte în om interesul și însuflețirea pentru apropierea lui de Dumnezeu.⁵²

Predica în Biserică, nici nu începe și nici nu se termină la amvon. Din punct de vedere istoric, ea s-a manifestat sub diverse forme în istoria mântuirii neamului omenesc, încă din cele mai vechi timpuri și mai importante momente. Predica a slujit întotdeauna la descoperirea adevărului divin: „Dumnezeu, după ce odinioară, în multe rânduri și în multe chipuri, a vorbit părinților noștri prin proroci, în zilele acestea mai de pe urmă ne-a grăit nouă prin Fiul” (Evrei 1, 1-2). Mai presus de predica Vechiului Testament a fost Cuvântul lui Dumnezeu, descoperit omului încă de la facerea lumii.⁵³

Datorită predicilor Sfinților Apostoli și a celor pe care aceștia i-au rânduit să propovăduiască în Biserică, Dumnezeu a adus o schimbare lumii și omului,

⁵¹ Petre Vintilescu, *Preotul în fața chemării sale de păstor al sufletelor*, Editura Mitropoliei Olteniei, Craiova, 2007, p. 199-200;

⁵² David Voniga, op. cit. *Omiletică sau Studiul oratoriei Bisericești*, Editura Tipografia Nouă, Orăștie, 1906, p. 34;

⁵³ Vasile Gordon, Adrian Ivan, Nicușor Beldiman, *Omiletica*, Editura Basilica, București, 2015, p. 37;

prin așezarea pe tremelia Adevărului.⁵⁴ Sfântul Apostol Pavel spune în una din scrierile lui că propovăduirea sa „nu a stat în cuvinte de înduplecare ale înțelepciunii omenești, ci în adevărarea Duhului și a puterii.” (I Corinteni 2, 4). Așadar, nimeni nu își însușește misiunea aceasta, pentru că ea stă în adevărarea și puterea Duhului Sfânt, reflecție a continuității apostolice neîntrerupte.⁵⁵

Predica este în primul rând un act de slujire a lui Dumnezeu, totodată ea fiind și o poruncă divină. Dacă Sfânta Liturghie este o actualizare a jertfei Mântuitorului, predica readuce în contemporaneitate lucrarea Sa profetică și învățătoarească.⁵⁶ Predica fiind un act sacramental liturgic, ea se rostește în cadrul Sfintei Liturghii, iar datorită faptului că predica își are originea și izvorul în persoana Mântuitorului, nu se poate vorbi despre o predică exterioară Sfintei Liturghii. În timpul cuvântării liturgice, Hristos este viu prezent lângă predicator, asistând la rostirea lui „Voi fi cu voi în toate zilele până la sfârșitul veacului.” (Matei 28, 20) și lucrează în inima celor ce ascultă, precum spune Sfântul Apostol Pavel „De aceea și noi mulțumim lui Dumnezeu neîncetat, că luând voi cuvântul ascultării de Dumnezeu de la noi, nu l-ați primit ca pe un cuvânt al oamenilor, ci, așa precum este într-adevăr, ca pe un cuvânt al lui Dumnezeu, care și lucrează întru voi cei ce credeți.” (I Tesaloniceni 2, 13). Rostirea predicii în cadrul Sfintei Liturghii nu este o lucrare opțională, ci o datorie pe care preotul slujitor trebuie să o respecte, conform cuvintelor Sfântului Pavel (I Corinteni 9, 16).⁵⁷

Sfântul Ioan Gură de Aur susține în scrierile sale că doar hirotonia îi oferă cuiva dreptul și misiunea de predicator al cuvântului în Biserică. Deși în afara Bisericii cei care predică sunt mulți, în Biserică acest drept îi revine doar preotului care este numit trimis sau înger, deoarece acesta nu predică în numele său, ci în numele Celui ce l-a trimis.⁵⁸

Biserica are misiunea de a educa din punct de vedere religios credincioșii. Prin predică, preotul își exercită funcția sa învățătoarească asupra credinciosului cu scopul de a-l îndruma spre desăvârșire. Referitor la aceasta, Sfântul Apostol Filip spune: „Cum aș putea să înțeleg, dacă nu mă va călăuzi cineva?” (Faptele Apostolilor 8, 31). Aceste cuvinte relevă într-o oarecare măsură importanța predicii în Bisericile noastre. Credincioșii au nevoie de o asistență religioasă, pe care preotul este dator să le-o ofere prin funcția sa de slujitor al lui Hristos. Această educarea a credincioșilor prin

⁵⁴ Sfântul Antim Ivireanul, *Predici*, Editura Academiei, București, 1962, p. 74;

⁵⁵ Vasile Gordon, Adrian Ivan, Nicușor Beldiman, op. cit. *Omiletica*, Editura Basilica, București, 2015, p. 36;

⁵⁶ Dumitru Belu, *Curs de omiletică*, Editura Andreiană, Sibiu, 2012, p. 379;

⁵⁷ Marius Ioana, articol în revista Altarul Banatului, nr. 7-9 iulie-septembrie 2018, Editura Învierea, p. 89;

⁵⁸ Dumitru Belu, *Predicatorul în concepția Sfântului Ioan Gură de aur*, în *Sfântul Ioan Gură de Aur marele misionar al Bisericii*, vol. I, Păstorul de suflete și exegeza ortodoxiei, Editura Basilica, București, 2015, p. 230-232;

omilii și cateheze este de o importanță majoră în viața parohială, deoarece pentru mulți dintre oameni, aceasta este singura lor oportunitate prin care le este descoperit adevărul de credință.⁵⁹

Pentru a arăta importanța predicării în Biserică, Sfântul Ioan Gură de Aur, vorbește despre datoria pastorală a preotului de a predica. Acest Sfânt Părinte amintește de curiozitatea dusă până la absurd uneori a unor creștini, pentru care preotul trebuie să se impună pentru a-i îndruma și a nu-i lăsa să rătăcească în gândirea și socotința personală. Împotriva acestora „preotul are drept orice armă, cuvântul, nimic altceva decât cuvântul. Dacă-i lipsește, sufletele, a căror conducere îi este încredințată, mai cu seamă sufletele slabe și muncite de un exces de curiozitate, vor fi într-o continuă agitație, ca vasele bătute de furtună. Ce nu trebuie să facă deci preotul, pentru ca să dobândească talentul cuvântului”⁶⁰.

După Sfântul Ioan Gură de Aur, predica este calea care susține viața Bisericii creștine. În una din scrierile sale el ne spune: „Cei care și-au luat sarcina de a purta grijă de trupul acesta al lui Hristos, care luptă nu împotriva trupurilor, ci împotriva puterilor celor nevăzute, cum vor putea să îl păzească pe el întreg și sănătos dacă nu vor ști toată vindecarea cea cuviincioasă a sufletului? Astfel, după lucruri, o meșteșugire s-a dat învățătura cuvântului. Aceasta este organ, aceasta este hrană, aceasta este cea mai bună întocmire a aerului”⁶¹ Așadar, predica este hrana necesară pentru viața Bisericii, asemenea trupului omenesc care are nevoie de aer și hrană pentru a trăi. Precum orice organism și trup își are dușmanii săi, la fel și Biserica creștină este atacată la rândul său de dușmanii ei. În acest caz, Sfântul Ioan ne spune că lupta Bisericii nu este împotriva trupurilor, ci împotriva duhurilor celor nevăzute, iar cel mai bun remediu de apărare asupra acestor probleme este predica, pe care o numește foc și sabie folosite la nevoie: „Aceasta este în loc de foc, aceasta este în loc de oțel. Și de va fi nevoie a arde și a tăia, tot aceasta trebuie a folosi. Iar dacă și aceasta nimic nu va putea, toate celelalte sunt zadarnice.”⁶²

Prin Canonul 58 apostolic, episcopul sau presbiterul este obligat să se îngrijească de slujirea învățătoarească, iar dacă aceștia arată nepăsare față de cler sau de popor și neînvățându-i pe aceștia dreapta credință prin predicarea cuvântului sunt afurisiți, iar dacă stăruie în această lenevire și nepăsare, ei vor fi caterisiți. Canonul 19 de la Sinodul Trulan din

⁵⁹ Marius Ioana, articol în revista Altarul Banatului, nr. 7-9 iulie-septembrie 2018, Editura Învierea, p. 91;

⁶⁰ Petre Vintilescu, op. cit. *Preotul în fața chemării sale de păstor al sufletelor*, Editura Mitropoliei Olteniei, Craiova, 2007, p. 201;

⁶¹ Mihai Bulacu, *Însemnătatea predicii după Sfântul Ioan Gură de aur, în Sfântul Ioan Gură de Aur marele misionar al Bisericii*, vol. I, Păstorul de suflete și exegeza ortodoxiei, Editura Basilica, București, 2015, p. 150;

⁶² Ibidem p. 151;

Constantinopol (anul 692) constituie cea mai complexă regulă cu privire la această datorie a preotului slujitor. Acesta prezintă modul prin care predicatorul trebuie să se pregatească zilnic pentru întocmirea predicii și să nu se abată de la învățătura lăsată de Sfinții Părinți cu privire la tâlcuirea Sfintei Scripturi.⁶³

Predica este mângâierea care alină durerile și lovește în corzile sufletului pentru a-l face pe acesta să vibreze și să-l înalțe pentru a-l purta pe adevărata cale a vieții creștine. Pentru ca predica să ajungă la un astfel de rol mareț, nu este în deajuns ca ea să se rezume doar la cuvântul dintre Evanghelie și sufletele creștinilor, ci ea trebuie să treacă prin „filtrul sufletesc” al unor buni oratori (predicatori).⁶⁴

Predica fiind un important reper pentru educarea credincioșilor, ea trebuie alcătuită de către preot cu multă trudă. Preotul trebuie să fie bine informat, să dețină cunoștințe generale din numeroase domenii, dar și să își actualizeze predica la zilele noastre. Preotul trebuie să îi facă pe credincioși să își conștientizeze păcatele săvârșite, fără a-i jigni, iar cu toate acestea, predica nu trebuie să fie bazată pe viața personală sau experiențele preotului, ci ea trebuie să fie alcătuită pe baza unor învățături scripturistice sau scrieri ale Sfinților Părinți.⁶⁵

Propovăduirea Evangheliei prin predică constituie o parte importantă din Sfânta Liturghie. Lecturarea Evangheliei în cadrul Liturghiei nu se face pentru reaminitrea unei istorii, ci ea constituie un moment important peste care preotul nu are voie să sară, având o calitate sacramentală, iar la explicarea și deprinderea învățăturilor ei este invocată de către predicator puterea Duhului Sfânt care transformă ideile și cuvintele rostite de el în instrumente prin care inima ascultătorilor se umple de iubire față de Dumnezeu.⁶⁶

Cateheza

Cuvântul „cateheză” era folosit în vechime pentru a descrie învățătura oferită de preoții bisericii celor care doreau să adere la creștinism. Cu timpul, înțelesul acestui cuvânt prinde forme mult mai largi, iar cateheza devine pentru credincioși un mijloc de îngrijire a sufletului prin rugăciune, post sau examinarea cunoștințelor. Catehumenii primelor veacuri erau oameni mai înaintați în vârstă care își doreau inițierea lor în viața creștină,

⁶³ Vasile Gordon, *Introducere în omiletică*, Editura Universității din București, București, 2001, p. 14-21;

⁶⁴ Mihai Bulacu, op. cit. Însemnătatea predicii după Sfântul Ioan Gură de aur, în *Sfântul Ioan Gură de Aur marele misionar al Bisericii*, vol. I, Păstorul de suflete și exegeza ortodoxiei, Editura Basilica, București, 2015, p. 153;

⁶⁵ Sfântul Ioan Gură de Aur, Sfântul Grigore de Nazianz, Sfântul Efreem Sirul, *Despre preoție*, Editura Sophia, București, 2004, p. 130;

⁶⁶ Ion Bria, op. cit., *Liturghia după Liturghie*, Editura Athena, București, 1996, p. 46;

iar odată cu perioada evului mediu, catehumenii sunt oameni cu o vârstă mult mai fragedă.⁶⁷

Opera cathetică a Sfinților Părinți urmărea două aspecte, anume cel de păstrare și transmitere a dogmelor Bisericii și sfințirea vieții credincioșilor. Dreapta credință trebuia păzită de eretici și de scriitorii care o tâlcuiau în mod greșit. Sfântul Ioan Gură de Aur îi îndeamnă pe catehumeni astfel: „Să nu ne tulbure cineva, introducând pe deasupra, în dogmele Bisericii, invențiile propriilor gânduri și vrând astfel să tulbure dogmele cele drepte și sănătoase, ci fugiți de însoțirea cu unii ca aceștia ca de otrăvile vătămătoare. Căci aceștia sunt mai cumpliți decât acestea. Fiindcă acelea provoacă doar vătămarea trupului, pe când aceștia ruinează însăși mântuirea sufletului. Noi vrem ca voi să arătați o foarte mare rigoare față de dogmele Bisericii și să le aveți bine fixate în mintea voastră.”⁶⁸

Sfântul Ioan Gură de Aur vorbește despre importanța catehizării ca fiind foarte necesară, deoarece aceasta oferea conștiința păcatului și pentru cei care se aflau în afara Bisericii, dar și pentru cei care deși erau creștini, au căzut în patimi. Sfântul Ioan spune că „nu mic va fi folosul chiar numai dacă aude cuvintele lui Dumnezeu. Se va osândi, va ofta și va ajunge cândva la săvârșirea celor spuse de Dumnezeu. Că, dacă nu are cunoștința păcatului, cum se va depărta de păcat, când se va osândi?”⁶⁹

În zilele noastre, un important rol în educarea credincioșilor îl are tot cateheza. Aceasta nu se mai face la fel ca în primele veacuri creștine, fiind numai o pregătire a oamenilor pentru primirea Sfintei Taine a Botezului, ci cateheza astăzi are și rolul de a educa tinerii prin explicarea formulilor teologice, a Crezului sau explicarea practicii slujbelor Bisericii noastre ortodoxe. În formularea catehezei preotul este dator să discute cu credincioșii săi și aspecte legate de învățătura dogmatică a celorlalte confesiuni religioase, folosind un limbaj potrivit ortodoxiei. Putem spune că credința noastră ortodoxă este o continuare a propovăduirii Evangheliei prin predică și cateheze începută de Sfinții Apostoli. Dacă în primele veacuri creștine catehizarea se făcea într-un mod mult mai intens de către părinții noștrii bisericești precum Ioan Hrisostom, Grigore Teologul, Chiril al Alexandriei, Maxim Mărturisitorul și mulți alții în renumitele școli catehetice precum cea din Alexandria, astăzi educarea credincioșilor se face în Biserică de către preot, care este dator să se ridice la performanțele necesare pentru a-i

⁶⁷ Dumitru Călugăr, *Catehetica, Manual pentru Facultățile de Teologie*, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2005, p. 10;

⁶⁸ Sfântul Ioan Gură de Aur, *Prima cateheză către cei ce urmează a fi luminați*, în vol. *Cateheze baptismale*, trad. Marcel Hancheș, Editura Oastea Domnului, Sibiu, 2003, p. 32-33;

⁶⁹ Idem, *Omilia la Matei*, Omilia a II-a, VI, în *Părinți și scriitori bisericești*, vol. XXIII, p. 36;

educa și a-i învăța pe păstoriții săi ceea ce acești Sfinți Părinți ne-au lăsat ca moștenire prin scrierile lor.⁷⁰

Preotul nu poate fi înlocuit de nimeni în calitatea sa de conducător al catehezei într-o parohie. În rugăciunea care i se citește preotului în momentul hirotoniei sale se poate observa ce însemnătate deosebită îi oferă Biserica acestei lucrări învățătoarești: „... umple-l de de darul Sfântului Tău Duh ca să se facă vrednic a sta fără prihană înaintea Jertfelnicului Tău, a propovădui Evanghelia Împărăției Tale, a lucra cu sfințenie cuvântul adevărului Tău, a aduce Ție daruri și jertfe duhovnicești, a înnoi pe poporul Tău prin baia nașterii de a doua...” (Rânduiala hirotoniei din *Arhieratikon*). Preotul duhovnic este cel care trebuie să se ocupe de viața celor pe care îi păstorește. El este dator să-i boteze, mirungă, spovedească, împărtășască și să-i catehizeze pentru ca viața parohială să aibe o continuitate și unitate necesară ca ea să fie cât mai eficientă. Într-o parohie în care preotul își educă credincioșii și prin cateheză, acesta poate să le insuflă cu timpul un interes catehetic și celorlalți membrii ai acelei parohii, iar astfel fiecare să aducă o contribuție la lucrarea bisericii, fiecare în felul său personal, unii prin rugăciune, alții prin sfaturile și pildele personale, iar alții pot chiar susține financiar lucrarea catehetică.⁷¹

Catehetul trebuie să se bazeze pe principiul: „Nu că doar avem stăpânire peste credința voastră, dar suntem împreună-lucrători ai bucuriei voastre” (2 Corinteni 1, 24). Aceasta îl obligă pe cel care învață să nu privească totul ca o meserie, ci să practice catehizarea din dragoste bucurându-se de compania celor ce îl ascultă. Pildele Mântuitorului trebuiesc uneori lăsate să vorbească de la sine, fără a le mai fi adăugate alte explicații și comentarii. Învățăturile Sfinților Părinți, istoria Bisericii sau cuprinsul Sfintei Scripturi trebuiesc și ele prezentate în așa fel încât auditoriul să nu fie împovărat cu multe informații greu de reținut, ci să culeagă ceea ce este important și de folos pentru hrănirea și apărarea credinței.⁷²

Datoria pastorală a preotului este de a-i boteza pe creștini în numele Sfintei Treimi. Aceasta trebuie completată cu cealaltă parte fundamentală din misiunea preotului, anume catehizarea celor pe care acesta i-a botezat. Această evanghelizare a tinerilor este socotită chiar și de Sfântul Apostol Pavel ca fiind o îndatorire de căpetenie a Bisericii: „Căci Hristos nu m-a trimis ca să botez, ci să binevestesc.” (I Corinteni 1, 17). Botezul nu va putea avea o însemnătate prea mare în mântuirea credinciosului dacă acesta

⁷⁰ Ion Bria, op. cit., *Liturghia după Liturghie*, Editura Athena, București, 1996, p. 49-52;

⁷¹ Gheorghios Kapsanis, op. cit. *Probleme de eclesiologie și pastorație*, Editura Anestis, București, 2015, p. 145;

⁷² Monahia Magdalena, op. cit. articol în revista Altarul Banatului, nr. 4-6 aprilie-iunie 2016, Editura Învierea, p. 40-41;

nu va fi catehizat la vârsta potrivită, iar catehizarea îi va oferi lui în mod personal harul revărsat asupra sa la Taina Sfântului Botez.⁷³

Prin cateheză, preotul are datoria de a-i crește pe credincioși atât în gândire, cât și în viața creștină, cateheza ajutând la cunoașterea temeinică a adevărilor de credință pe care se zidește viața creștină. Preotul este dator ca una din activitățile sale pastorale să fie cateheza sau învățământul religios.⁷⁴

În parohiile în care preotul, din lipsa de timp, nu se poate ocupa de susținerea catehezelor, el poate da această datorie în grija unui alt creștin de încredere, foarte bine pregătit și instruit în această slujbă. În alegerea acestor cateheți trebuie o cercetare mai aparte. Cel care urmează să țină de acum cateheze credincioșilor trebuie să aibe o bună maturitate psihologică, un mod de viață mai exemplar, cu pilde personale și experiențe de viață, vocație pedagogică, instruire teologică și un cuget ortodox. Așadar cateheții trebuie să dobândească înainte de această îndatorire o instruire dogmatică, teologică ortodoxă, patristică și altele de acest gen. În vechime, cateheții primeau această treaptă de slujire prin hirotésie, adică prin mâinile episcopilor, ei făcând parte din clerul inferior al Bisericii și se ocupau strict de această lucrare de învățare și propovăduire a drepte credințe.⁷⁵

Catehumenatul variază în funcție de lucrarea Bisericii asupra catehumenilor maturi sau cu cei mai puțin înaintați în viața creștină și învățatură. Pentru dobândirea unei vieți creștine, în cazul unora premerge învățarea, pe când în cazul altora este necesară și aplicarea Botezului ca metoda de inițiere în creștinism. Cei născuți din părinți creștini dețin deja unele cunoștințe cu privire la creștinism sau Împărăția lui Dumnezeu, deși acest raport nu este încă personal și conștient, ci doar natural, primind prin această naștere dintr-o familie de creștini, chemarea naturală spre Împărăția Cerurilor oferindu-li-se posibilitatea de a crește în sânul Bisericii, ei fiind deja botezați, urmând ca mai apoi să fie și catehizați.⁷⁶

Catehizarea reprezintă una dintre cele mai grele lucrări, deoarece este lucrarea prin care se zidește sufletul creștinesc. Orice om este convins că lucrarea pe care un sculptor o execută este printre cele mai grele, acesta modelând o materie văzută, accesibilă simțurilor, însă de o dificultate mult mai însemnată este lucrarea unui educator care are datoria de a forma sufletul nevăzut, nematerial, inaccesibil simțurilor, foarte greu de cunoscut. Una dintre condițiile principale ale unui sculptor în realizarea unei lucrări, este

⁷³ Gheorghios Kapsanis, op. cit. *Probleme de ecleziologie și pastorație*, Editura Anestis, București, 2015, p. 141-142;

⁷⁴ Dumitru Călugăr, op. cit. *Catehetica, Manual pentru Facultățile de Teologie*, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2005, p. 10;

⁷⁵ Gheorghios Kapsanis, op. cit. *Probleme de ecleziologie și pastorație*, Editura Anestis, București, 2015, p. 146-147;

⁷⁶ Dumitru Călugăr, op. cit. *Catehetica, Manual pentru Facultățile de Teologie*, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2005, p. 11;

aceea de a-și cunoaște bine materialul pe care își execută lucrarea sa, la fel și educatorul trebuie să-și cunoască bine obiectivul operei sale pentru a putea pătrunde în tainele sufletului omenesc.⁷⁷

Prin cateheză avem ocazia de ai învăța pe tineri deosebirile dintre Biserica noastră ortodoxă și celelalte confesiuni creștine eretice sau schismatice din Occident. Acest fapt îi va face pe tineri să devină ortodocși conștienți care să nu cadă în cursa celor de altă confesiune. O cateheză este cu atât mai eficientă cu cât este și mai actuală. Tinerii trebuie să învețe din ceea ce le este prezentat prin cateheze că Biserica este actuală, ea nu este una îmbătrânită sau veche cu mulți necredincioși susțin, ci veșnicul Cuvânt al lui Dumnezeu poate lumina împrejurările concrete din viața omului, spuse prin Evanghelie, iar semnificația Tradiției, Liturghiei și a Cultului dumnezeiesc poate fi explicată pe înțelesul omului contemporan.⁷⁸ Uneori este necesar ca cateheza să se facă sub formă de dialog, iar astfel preotul va putea ști cum să se raporteze și despre ce trebuie să le vorbească acelor tineri. Această practică se adresează în mod special tinerilor mai mari. În fiecare parohie, preotul ar trebui să înființeze cercuri de tineri cu care să discute problemele pe care aceștia le au. Sfântul Apostol Pavel învață prin scrierile sale adaptarea în ceea ce privește modurile de pastorație și misiune: „Tuturor toate m-am făcut ca în orice chip să măntuiesc pe unii” (I Corinteni 9, 22). Această adaptare o poate face orice preot fără a fi socotit păcat, atâta timp cât este vorba de a-i atrage pe tineri la Hristos.⁷⁹

Dacă în vechime tinerii veneau cu un mare interes la Școala Catehetică, în zilele noastre nu se mai întâmplă asta, deoarece ei se confruntă cu mult mai multe ispite și probleme, cauză a mulțimii atracțiilor care îi captează. Remediul acestor probleme pot fi preoții, care stând și discutând cu aceștia îi pot atrage din nou spre Biserică. Într-o astfel de discuție, tânărul poate începe să se deschidă față de preot și să își expună neliniștea sa, întrebările și chiar traumele familiale dacă este cazul. Dacă în vremurile părinților noștri era de ajuns să răsune clopotele bisericilor pentru ca aceștia să se strângă cu toții în școala catehetică, astăzi este nevoie de mult mai multă misiune din partea preoților. Ei au datoria de ai căuta și de a discuta cu tinerii și treptat să îi readucă pe aceștia în sânul Bisericii lui Hristos.⁸⁰

Cateheza are rolul de a demonstra că avem motive de a rămâne în credința noastră ortodoxă, iar totodată ea trebuie să insuflă un respect față de oamenii cu adevărat sfinți. Dacă conținutul catehezei va fi unul bun, cei cărora le-a fost prezentată vor căuta să cunoască tot mai multe informații în mod natural, iar

⁷⁷ Ibidem p. 16;

⁷⁸ Gheorghios Kapsanis, op. cit. *Probleme de eclesiologie și pastorație*, Editura Anestis, București, 2015, p. 152;

⁷⁹ Ibidem p. 155

⁸⁰ Ibidem p. 156-157;

aceasta va duce la dorința după o cercetare mai amplă asupra subiectelor prezentate.⁸¹ Un proverb spune „Dă-i omului un pește și va avea ce mânca toată ziua. Învăț-l să pescuiască și va avea ce mânca toată viața”. Asemenea este și viața credinciosului; este de ajuns ca preotul (sau catehetul) să aprindă o scânteie, ci în inima lui se va aprinde flacăra dragostei spre învățătura Bisericii.

Hristos împărțit copiilor

Sfinții Trei Ierarhi aduc o serie de povățuiri în legătură cu modul prin care părinții sau preoții trebuie să îi formeze pe noii creștini ai Bisericii cuvântătoare a lui Hristos. Sfântul Ioan Gură de Aur vorbește mai întâi de educarea copiilor și a tinerilor în mod special, aceasta realizându-se prin deprinderea rugăciunii, participarea la slujbele Bisericii, cântarea psalmilor și studierea Sfintei Scripturi. Sfântul Ioan îi sfătuiește pe părinți ca aceștia să își crească copii în duhul Bisericii, astfel că copiii trebuie să fie mereu atenți, cumpătați, rugători, însemnându-se cu semnul Sfintei Cruci în tot ceea ce fac. Pentru atingerea acestui ideal pedagogic este necesar ca părinții să ducă o viață morală exemplară, în special mamele. Această problemă de educare este tratată și de Sfântul Grigorie Teologul care spune că mai întâi de toate preotul trebuie să fie educat pentru a-i educa pe alții, el trebuie să fie lumină ca să îi lumineze și pe alții. Preotul trebuie să fie mai întâi el aproape de Dumnezeu pentru a-i aduce și pe credincioșii săi la Dumnezeu. Sfântul Vasile cel Mare spune că deprinderile copiilor pentru cunoașterea trăirii duhovnicești se moștenesc de la părinți, astfel că aceștia au datoria de a forma un program de rugăciune alături de copiii lor, aceștia luând ca exemplu iubirea pentru Dumnezeu pe care o văd la părinții lor.⁸²

Copiii vor avea mereu de câștigat prin vizitarea unor mănăstiri sau a unor locașuri sfinte, acestea făcându-i familiari cu clerul bisericii, însă cel mai important factor în educarea creștină îl constituie tot parohia, fiind locul unde se deprind cele mai multe dintre învățături. Despre acești copii nu trebuie să se vorbească ca fiind un viitor al Bisericii, ci ei trebuie tratați ca însuși mădule ale Trupului lui Hristos. Mântuitorul însuși arată această importanță pe care o au copiii în Biserici: „Lăsați copiii să vină la Mine și nu-i opriți, căci împărăția lui Dumnezeu este a unora ca aceștia.” (Luca 18, 16). Prin prezența copiilor în mijlocul adulților la sfintele slujbe se săvârșește cea mai bună educație, aceștia deprinzând mult mai ușor învățătura creștină având ocazia de a vedea, de a auzi, a mirosi, a simți ceea ce se întâmplă, iar aceștia au posibilitatea de a deprinde și unele cântări sau rugăciuni care se rostesc în cadrul slujbelor.⁸³

⁸¹ Monahia Magdalena, op. cit. articol în revista Altarul Banatului, nr. 4-6 aprilie-iunie 2016, Editura Învierea, p. 41;

⁸² Ibidem p. 29-30;

⁸³ Ibidem p. 39;

Într-o parohie nu doar profesorii de religie sunt datori să îi învețe pe copii tainele Bisericii, ci și părinții ar trebui să aibe o contribuție majoră la formarea copiilor lor în duhul Bisericii. Credincioșii unei parohii care nu sunt pregătiți din punct de vedere teologic pot contribui la educarea tinerilor. Punându-i-se întrebarea cum și-a crescut copii cu atât de multă evlavie și frică de Dumnezeu, o mamă a răspuns că nu a dat pruncilor săi prea multe explicații, însă genunchii săi sunt plini de răni, iar pe copii i-a învățat ca în cadrul Sfintei Liturghii a Sfântului Vasile cel Mare să se roage lui Dumnezeu pentru a-i hrăni pe copii săraci, dar și pentru ca cei tineri să învețe ceea ce este bun.⁸⁴

Patriarhia Română a inițiat un program numit „Hristos împărtășit copiilor” sub forma celor protestante apărute în America, iar mai târziu în Europa. Prin acesta se urmărește catehizarea copiilor și educarea acestora în duhul Bisericii. Ora de religie se află într-un raport de complementaritate cu cateheza, însă cateheza nu are o limită de timp în care trebuie să fie prezentată, spre deosebire de ora de religie care ca timp, este limitată. Pretoul dispune de spațiul eclesial, dar și de materiale care îi pot fi folositoare în educarea copiilor, iar acestea îi conferă un avantaj major. Prin catehizare, copilul poate obține o viziune mult mai largă asupra învățaturii creștine care depășește cu mult vârsta școlii și i-ar putea folosi ca fundament toată viața. Prin acest proiect adresat copiilor se urmărește educarea creștină a acestora, deoarece ei sunt cei mai expuși pericolului secularizării, iar totodată ei fac parte din viitorul Bisericii.⁸⁵

În prezent acest proiect de desfășurare în mai multe țări precum: Rusia, Egipt, Albania, Bosnia, Liban, Georgia, Polonia și România, iar el va fi lansat și în Grecia. Aceste proiecte funcționează după ghidurile de catehetică ortodoxe în limba engleză a autorilor: Pr. John Matusiak, Dr. Constance Tarasar și Valerie Zahirsky care au fost traduse și adaptate conform specificului tradiției fiecărei Biserici locale.⁸⁶ În țara noastră acest ghid a fost tradus pe vremea Patriarhului Teoctist care intenționa inițierea acestui proiect. Cuvântul înainte din cuprinsul acestui ghid tradus în limba română îi aparține Preafericitului Teoctist. Prin acesta sunt prezentate mijloacele care îi pot ajuta pe preoții Bisericii în instruirea religioasă cât mai eficientă a copiilor.⁸⁷

⁸⁴ Monahia Magdalena, op.cit. articol în revista Altarul Banatului, nr. 4-6 aprilie-iunie 2016, Editura Învierea, p. 40;

⁸⁵ Ciprian Bâra, *Roade în proiectul „Hristos împărtășit copiilor”*, interviu cu Pr. Constantin Naclad, inspector pentru cateheza parohială în cadrul Sectorului teologic-educational al Patriarhiei Române, în „Ziarul Lumina”, anul V, nr. 80 (1282), marți, 7 aprilie 2009, p. 16;

⁸⁶ Constantin Naclad, *Raport privind activitățile desfășurate pe parcursul anilor 2006-2007*, p. 2;

⁸⁷ Constance Tarasar, „Hristos împărtășit copiilor”. *Ghid catehetic pentru parohii*, partea I (9-10 ani) a vol. „Viața noastră cu Dumnezeu”, trad. din engleză de Cristina Sturzu, Editura Golia, Iași, 2006, p. 6;

Necesitatea unei catehizări mai specializate a fost necesară și în țara noastră, deoarece secularizarea își face simțită prezența asupra tinerilor în special într-un mod mai mult sau mai puțin agresiv față de Occident. Acest program inițiat de Patriarhie se adresează copiilor cu vârsta cuprinsă între 6 și 17 ani care în acest interval de ani se află într-un proces de formare a propriei personalități și sunt cei mai expuși în fața unei lumi fără Dumnezeu. Ora de religie având o limită restrânsă de timp și spațiu trebuie continuată prin activitatea Bisericii, orele de religie de la școală având rolul mai mult de a oferi doar cunoștințe religioase, pe când cateheza poate forma creștini practicanți cu aspirații spre Împărăția lui Dumnezeu.⁸⁸

Prin acest proiect se urmărește aducerea învățaturii Sfintei Scripturi și a Cuvântului lui Dumnezeu în viața credincioșilor pentru ca aceștia să conștientizeze că în Biserică se află izvorul tuturor învățăturilor. Ca rezultat al acestui proiect, mulți copii din bisericile în care s-a desfășurat au devenit acum mult mai responsabili, astfel că aceștia au participat la activitățile filantropice ale Bisericii din care fac parte, dar și la proiectele pastorale ale acesteia.⁸⁹ Drept urmare, acest proiect a avut un rol foarte important în întreaga Patriarhie Română, atât în mediul urban, cât și în cel rural. Acest proiect a adus un interes major tinerilor pentru viața Bisericii care au devenit membrii activi ai acesteia. Rolul pe care îl au preoții este unul foarte important, deoarece aceștia trebuie să se dedice activ și să fie foarte pregătiți pentru a-i atrage pe cei tineri în sânul Bisericii. Preoții tineri au un avantaj în îndeplinirea acestei misiuni, deoarece ei sunt mai apropiați de vârsta copiilor și mult mai bine informați cu privire la tendințele vremii actuale, însă și experiența pastorală poate fi pentru preoții mai înaintați în vârstă un avantaj, deoarece aceștia ar trebui să cunoască deja modul de atragere a creștinilor în Biserică.

Concluzii

În concluzie, viața parohială dintr-o anumită comunitate, trebuie să constituie un acord între viața liturgică și felul în care noi ne continuăm slujirea în lume, prin fapte, gesturi, ori acte caritabile prin care propovăduim Evanghelia lui Hristos. Precum susținea și Părintele Ion Bria în una din lucrările sale (*Liturghia după Liturghie*), noi ca și credincioși trebuie să ne continuăm această slujire săvârșită în Biserică și mai departe în lume. Hristos, cel cu care ne împărtășim la fiecare Sfântă Liturghie, trebuie să rămână prezent în viața fiecăruia dintre noi și după ce ieșim din sfânta biserică.

⁸⁸ Sebastian Șebu, Monica Opriș, Dorin Opriș, *Metodica predării religiei*, Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2000, p. 42-43;

⁸⁹ Ciprian Băra, op. cit. *Roade în proiectul „Hristos împărtășit copiilor”*, în „Ziarul Lumina”, anul V, nr. 80 (1282), marți, 7 aprilie 2009, p. 16;

Metodele pastorale enumerate pe scurt în această lucrare fac parte dintre cele mai benefice și care dau cele mai bune roade în procesul mântuirii. Știm că parohia este o parte a Bisericii Universale a lui Hristos, însă ea este construită dintr-o comunitate vie de oameni, bărbați și femei, uneori mai mare, alteori mai mică, care în decursul vieții lor se lovesc adesea de tot felul de probleme. Aici intervine conducătorul acestei parohii care este preotul, cel care este dator să aplice după caz anumite metode spre a-i aduce pe credincioșii săi pe drumul cel bun, și să le readucă acestora încrederea în ei înșiși.

Așadar, după cum am menționat în acest studiu metodele enunțate fac parte din activitatea de slujire a oamenilor pe care Biserica Ortodoxă o practică, atât pe plan social, cât și pe plan cultural.